

A város előadásoként háromszáz pengő részesedést kötött ki a Salamon-kabaré jövedelméből a színház számára

(A Délmagyarország munkatársától.) A Teréz-köruti színház kis, lelkes és tréfás társulata pénteken kezdte meg vendégjátékait a Belvárosi Mozi kerthelyiségében zsufolt ház előtt. A kacagó nézőtérben azonban nem gondolt senkinek arra, hogy milyen súlyos anyagi gondok lapulnak meg a nyári kulisszák mögött.

A játszási engedélynek ugyanis nagy ára volt. A város arra kötelezte Salamon Bélát, hogy a vigalmi adón, a forgalmi adón, az ügyeleti és egyéb díjakon felül fizessen még a bruttóbevétel után bizonyon százalékot is a városi színház pénztárára javára. Ez a kiterjesztett részesedés azonban, bármilyen kevés is lesz a bevétel, háromszáz pengőnél kevesebb nem lehet. Salamon Béla, aki vállalta ezt a nagyon súlyos és nagyon igazságtalan feltételt, mert különben nem kapott volna játszási engedélyt, szomorú és keserű ábrázattal jelent meg szombaton délben a polgármesternél, hogy elpanaszolja neki anyagi bánatát. Elmondotta, hogy a Belvárosi Mozival kötött szerződése értelmében a bruttóbevétel negyven százaléka a mozié, halvan a társulaté, amely tizenegynéhány színészből áll. A hatvan százalékos terhelik a tizszázalékos vigalmi, a kétszázalékos forgalmiadó, az ügyeleti díjak, az engedélydíjak és ezenfelül még az a háromszáz pengő, amelyet előadásoként a városi színház javára kell lefizetni és amely megfelel a bruttóbevétel huszonöt százaléka. Így a társulat számára alig marad tíz

százalék a jövedelemből. Arra kérte a polgármestert, hogy utaltassa vissza ezt a beszedett háromszáz pengőt, amelynek semmi létjogosultsága nincsen, hiszen a színháznak is feltársa volt pénteken este, tehát a kabaré nem rontott a színház üzletén semmit.

Elmondotta Salamon Béla a polgármesternek azt is, hogy ezt a terhes feltételt csak kényszerhelyzetben vállalta magára, mert már így osztotta be az idejét és azon nem változtathatott. Hivatkozott arra is, hogy évek óta minden évben ellátogat társulatával Szegedre, mindig a színházi szezon alatt érkezik, *de eddig még sohasem kívánt tőle a színház haszonrészesedést.*

A polgármester azonban kijelentette, hogy a dolog nem tartozik rá, azt csak Pálffy József, a színház intendánsa intézheti el.

— De Pálffy tanácsnok ur nincsen Szegeden — mondotta Salamon —, csak hétfőn jön haza, viszont hétfőn már én nem leszek itt.

— Nagyon sajnálom, én nem intézhetem el ezt a dolgot — mondta a polgármester.

Salamon Béla esete nem az első ebben a nemből. Ugyanígy megalóztatta a város a színház javára azt a cirkuszt is, amely legutóbb vetődött ide. Ugyalászik, ebből lassankint rendszer lesz, amelynek csak a közönség adja majd meg az árát. Előbb-utóbb ugyanis elriasztanak minden szórakoztató vállalkozást Szegedről, amelynek urai Nagy-Szegedről álmódznak.

»Orvos talán még nem szenvedett annyit, mint Machánszky László«

Dr. Erdélyi Jenő emlékbeszéde az Orvosszövetségben dr. Machánszky Lászlóról

(A Délmagyarország munkatársától.) Az Országos Orvosszövetség szegedi főköja a tragikusan elhunyt főtitkárnak, dr. Machánszky Lászlónak emlékére szombaton délután 6 órakor a Kass-szálloda különtermében rendkívüli közgyűlést tartott. Az ülést dr. Meskó Zoltán tábornok- orvos, a szegedi főköj alelnöke nyitotta meg a betegsége miatt távollevő dr. Poor Ferenc egyetemi tanár, elnök helyett. Az ülésen mintegy 50 orvos vett részt.

Dr. Meskó Zoltán elnöki megnyitójában kegyeletes, meleg szavakkal emlékezett meg az elhunyt dr. Ma-

tora állhatott legközelebb. Azt is el lehet képzelni, hogy a Boryval való eszmecsere során hasadt ki Madáchnak önmagával sokat vívódó lelkéből a nagydráma kristálymagja. De annak, amit Mikszáth mond, hogy Bory volt az első, akinek Madách megmutatta a kész művet, ellentmond magának a drámának a kézírata. A címlapjára ez van feljegyezve: »kezdem 1854 febr. 17-én...« Bory László pedig már 1858 nyarán meghalt.

A két barát többemagával átkocsizott Szliácsra s azon mulattak az úton, hogy témákat adtak fel egymásnak, amikről verset kellett rögtönözni. Amint megérkeztek a fürdőtelepre, a társaság sétálni ment, Boryt magára hagyták. Amint visszatértek, sikoltozást hallanak a szobájából. Be akarnak menni, az ajtó zárva. Dörömbölésükre eléjük ugrik Bory, feldult arccal, kuszált hajjal, töltött puskával, az asztal mellett pedig halálsápadtan reszket egy — finác.

— Mi történt itt Laci? — kérdezte Madách ijedten.

— Megesküdtem az alkotmányra ezt a bitangot, — mondta Bory rekedten s többet az egész társasággal nem törődve leült írni.

— Hát most mit csinálsz Laci? — hajtolt hozzá Madách.

— Levelet írok a császárnak, — felelte Bory dühösen, — fogadom, hogy nem teszi az ablakába. Azzal átnyújtotta a papírt, amin nem betűk voltak, csak gyerekes krikz-krakszok s az asztalra borulva elaludt. Álmában megkötözték, felszállították a Lipótmezőre, ott is halt meg, úgy, hogy fejét összezúzta a zárkájá vasrácsán.

chánszky László főtitkár érdemeiről, melyeket a szövetség érdekében több mint egy évtizeden át önzetlenül és fáradhatatlanul kifejtett. Beszámolt az elnökségnek a halálesettel kapcsolatos eddigi működéséről, majd felszólította dr. Erdélyi Jenő igazgatósági tagot emlékbeszédének megtartására.

Dr. Erdélyi Jenő először arról az időről emlékezett meg, amikor dr. Machánszky László átvette a tragikusan elhunyt Boros József örökét, majd példaképnek rajzolta meg Machánszky életét. Beszédében ezután az orvosi karnak, mint a természettudományi gondolkodás legexponáltabb előrszékének szerepét fejtegette, majd így folytatta:

— Talán soha nem volt helyzetünk nehezebb, mint ma. Megcsönkített, gazdaságilag legyengült, elszegényedett, lerongyolódott ország lakosai vagyunk, ezer sebből vérzünk. A kenyér kicsi, számmunk napról-napra nő. Ma már nem úgy van mint régen, hogy csak rosszul képzett, hanyag orvos nem boldogult,

ma nem boldogulnak, nem bírnak elhelyezkedni a jeles mesterek mellett kiválóan képzett, életük javát intézetekben eltöltött, egyetemi gradussal bíró kartársaik sem.

— A szocializálás veszedelme ránk nézve ma már nem agyrém, hanem szomorú valóság. Senki sem törődik velünk, magunkra hagyatva nem-hogy összefognánk — ellenkezőleg — marakszunk. Az orvos etika veszendőben! Üres gyomor, éhezõ család nem ismer etikát!

— Fájó szívvel látta a veszedelmet elhunyt barátunk, dr. Machánszky László, sokat töpregett fölötte, subtilis lelke ösztönszerűleg megérezte a veszélyt, a feltartóztatatlannul közeledő vészeshullámokat, kartársait megvédeni, midőn pedig a hullámokat, ahol csak lehetett, igyekezett a bajon segíteni, bajbajutott kartársait megvédeni, midőn pedig a hullámok hozzá is elértek, őt magát érte támadás, azt nobilesan, krisztusi türelemmel tűrte, elviselte inkább, mint a harcot kifelé vive, rendünknek ártson, etikánkon csorba ejtessék.

— Kartárs volt a szó legnemesebb értelmében — mondotta dr. Erdélyi Jenő. — Emelkedett lelkevel soha különbséget nem téve, mindenkit

OPERA ZONGORATEREM

Budapest, VI., Hajós ucca 16.
Világmarkás zongorák, pianók
ezer pengőfől, negyven pengős havl
résztáire is. B.6
Nagy tisztviselői kedvezmények

aszerint ítélte meg, amint azt tudása, szorgalma, lelkiismeretessége alapján megérdemelte. Akkor lett volna legboldogabb, ha mindnyájunknak gondtalan élete, biztos megélhetése lett volna. Emlékezzenek csak vissza nem egy gyűlésünkre. Néha viharzottak a szenvedélyek körülötte jobbra és balra és ő ott ült közöttünk nyugodtan, csendesen. S mikor végül szóhoz jutott, csendesített, megnyugtatót. Rendesen az ő bölcs, kiegyensúlyozó véleményét fogadtuk el, abban nyugodtunk meg mindannyian. De ha ritkán más volt a többség véleménye, azt magára nézve parancsnak ismerte el és a központban, hova nagy elfoglaltsága mellett a vidékiek közül talán a legszorgalmasabban járt fel, állta a harcot, a támadást, néha a szemrehányást, védve álláspontunkat, mint az becsületes, posztjára állított katonához illik.

— Neve, orvosi tevékenysége folytán, minthogy *szeged és szegény között soha különbséget nem ismert,*

a legkülönbözőbb társadalmi rétegekben fogalommá vált, amit igazol a temetésén megnyilvánuló őszinte nagy gyász, mely Szeged minden társadalmi rétegét összefrasztva, ravatala köré összehozta.

— A városi kórházban 24 évet szolgált. Itt fejtette ki legáldásosabb működését. Manninger tanár ajánlatára hozta le nagynevű előde, dr. Boros József, Szegedre. Négy évig, mint segédorvos működött, majd 16 évig, mint rendelõorvos teljesített, *fizetés nélkül, önfeláldozó lelkességgel szolgálatot, melynek jutalmául és elismeréséül 1925-ben a tragikusan elhunyt dr. Boros örökebe lépett.* A kórház szent volt előtte, úgy lépett oda be minden nap, mint a templomba. Első volt közöttünk munkában, kötelességteljesítésben.

A fiatalabb orvosgeneráció egész sorának szolgált mintaképül az önzellen, fáradhatatlan munkában, a betegekkel való türelmes, jóságos bánásmódban.

Csakhamar nemcsak a fiatalabb, de a nálánál idősebb kartársai elismerését és tiszteletét is megnyerte, neve az orvosi társadalomban is a lelkiismeretesség és becsületesség fogalmává lett. Jel-szava volt: *»első a kórház, amelynek minden egyéni érdek alárendelendő.«* Nagy része volt boldogult Boros József mellett, hogy

kórházunk nemcsak a vidéken, de országos viszonylatban is oly jó hírűvé tett szert.

— Szabadsága ideje alatt sem pihent. Külföldi egyetemeken jeles sebészeit kereste fel s nem volt oly év, hogy valami újat, hasznosat, érdekeset ne hozott volna haza. Nem tartozott a nagy alkotók közé. Az intuíció, az alkotóképesség egy egész különös és nagyon-nagyon ritka veleszületett képesség, mely csak kevés kiváltságosnak adható meg. De jó szeme, helyes, praktikus orvosi érzéke volt. Nagy mesterek módszereit, műfogásait azonnal meglátta, megtanulta s azokat betegeinél nagyszerűen felhasználta. Műtéteinél nem követett sémát, az adott eset szerint alkalmazta műteti eljárásait.

Mindig az embert, az egész szenvedő embert nézte

s nemcsak az operálandó beteg területet. Pontos észleléssel és az anamnesisnek végtelen türelemmel való legminuciózusabb felvételeivel igyekezett a betegség rejtekeibe behatolni. Helyes, mindenre körültekintő ítéllete, kifinomult, nagy tapasztalaton alapuló orvosi érzéke adta a kezébe a kést, vagy parancsolt megálljt, hol a további beavatkozás a beteg életét fenyegette. E helyes ítélőképességéből magyarázhatók elért nagy sikerei, melyek 24 éves sebészi pályáján soha el nem hagyták. Állítom, hogy

sebészeti eredményel oly jelesek, hogy bármely nagy, kitünően berendezett és kiváló, gyakorlott személyzettel ellátott kórház vagy klinika eredményeivel méltán felveszi a versenyt.